

Կէնքարարայնի տօն էրլոն ան-
գամ . սկիզբն է- ի կէսն ,
Տարիսն գիննէ 24 շաբաթ-
4 Եղիմեայ 12 շաբաթ-
Սէկ հապը 40 խորայ .

Լ Բ Բ Տ Ե Բ

Ո՛ր Բի-էն ուղեն խորագրո-ին
Դաւթն էրլաւէն Լաւիւրէն
Իմագիւրէն պիտի ճախէ .
Լաւիւրայն լեւոնքերէն Լի-լի-
աւ իմագիւրէն պիտի անշու-ին .

Լ Բ Բ Ո Ւ Ի Կ Տ Ե Բ Օ Ն Ո Յ

ԹՈՒՈՒՑԵԼԻ, ԹԵՒՕՒԲ ՎԵՄՊՈՒՐԵԱՆՆ ԼԲԲՈՒՈՅՆ

Ի ՍԵՄԻՄՈՆԵԼՆ ԲԱՅԵՐԶԻՆ ՅԻՆՆԵԿԵԼԵՆ ԼԵՐԵՆՑ

Ի ՍԵՐՈՅ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՀՐԵԸՈՒՄ ՈՒՅԵՆ

Ե. Տ Ե Բ Ի . Թ . Ի . Ի 11 .

1863 .

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1

Մեր ազգն ինչ վիճակի մէջ է .

Իրեւն նաւաբ ծովու վրայ, առ ազատներ
բացած կուղէ յառաջ ընթանայ . բայց այն-
պիսի կէտիմ'է հասեր, ուր չորս կողմէն հոգ-
մեր կ'փշեն, ուստի փխտանակ յառաջ եր-
թալու՝ իր տեղը կայնած առդին ու անդ ին
թեքելով կտատանի .

Ըսող ելքն ինչ է .

Թխալարները թի սուննն վարեն ու յա-
ռաջ քաշեն . մինչեւ հասնի խաղաղական
կէտը .

Ո՞վ լինի թխալար .

Ով որ նաւի մէջնէ, ով որ Հայ եւ Հայ-
ատանի որդիէ, ամենքն ալ թող իրենց ձեռք
պարզեն եւ շարժեն, ինչքան որ կարող են .

Մեր ազգի այժմեան վիճակ իրեւն կառք
մի է, դարուս լուսաւորութեան եւ քաղա-
քականութեան ծանրան վրայ ելած զկայ
առերէ . լծվող չկայ որ յառաջ քնշէ, ա-
մենքն ալ մէկս մէկու կ'հրաւիրենք . կ'պո-
տանք « Լզդասեր ենք, բայց վարել կու-
ղենք քան թէ քաշել . կառքնալ խօսքով չի
շարժիր . Հային առ այժմ ձայն կայ միայն,
կ'պառայ կ'գոռայ, երբեմնալ կ'շարժի, դար-
ձեալ թող կուռայ . այսպէս իր ձայնը լսող
յանկարձ կ'դառնայ յետս կ'հայի եւ կար-
ծէ թէ ահա Հայն սկսաւ եւ պիտի յա-
ռաջանայ . բայց Հայը պիտի քիչ մի քաշ-
նայ, աղայ է'քիչ մի խաղայ, ժամանակ
թող աղատէ թէ Հայատանի կտաքը պիտի
յառաջ ընթանայ .

Ինչ ամենք հապա .

Ըմեն մարդ պէտք է իր պարտքը ճանչնայ,
իր կարգը ճանչնայ, աշխատել ջանայ .

« Եթէ ամենքս ալ դառնանք աղայ,

« Հապա մեր աղանը ով աղայ .

Ըմենքիս ձեռքը մէյ մէկ խաղաղան կայ,
եւ Ելէ Ելէ կանչելով աղայը վարել եւ լըծ-
կանները ծեծել կուղինք . լծան առիք քանիմ'
հառ դարձորսկիւ ձաղկեր ու որթիկներ կան .

Իսկ այն վարժ եւ ուժեղ ամենները կը-
հետան զիրենք . եւ այն խեղճ որթիկները
իրենց ուժէն վեր ծանր լուծի ալկը մնա-
լով քանի' քանիք այնպէս մատաղ եղերն
Եղի սիրոյն' բայց ապարդիւն .

« Ե՛հ, ես մեռնիմնոցա քաղցր արեւուն,
սիրտն այն սուրբ կեանքն ու պատուական
արիւն .

Օ՛ր ուրեմն, աշխատինք' բայց կարգաւ,
վարժաստեալ իւր դասին նայէ, դաստիարակը'
իւր կրթութեան, վարդապետը՝ իւր վարույց
եւ քարոզին, քահանայն իւր սրբութեան եւ
պաշտաման' իշխանը՝ իւր պաշտօնին արուես-
տաւորն իր արուեստին . մատենագիրն թող
դրէ . մաճակալն իր արարը վարէ . Ըսենք ա-
մենքն ալ պէտք են մարդկութեան, ամենք

ալ պէտք են ազգութեան :

Ա՛յլ կ'ազգ՝ մեծ գերդաստան տակէ . նոյն տան մէջ եթէ ամէնքն ալ մատենագիր լինին, հաց վատկողն ո՞վ լինի . եթէ ամէնքն ալ տանուտէր կամ ճոջ ազալ լինին, տնտեսութիւնն ո՞վ անէ, ազգինն ո՞վ նայէ . տունը ո՞վ ծառայէ . մշակներ, որոնք օտար են :

Այո՛ հայն այս բանի մէջ հարատ է, եւ անոր համար միշտ աղբատ է . () Եւ որն միշտ բառան եւ գործին վնասակար է . ուսնինք միանգամ : Տան գաւակիր տան մէջ ազալէ միանգաման եւ ծառայէ, եւ թէ ծառայ ունենալ կուզենք, ծառայել ունինք . — Եւ անտանդ թէ միշտ ծառայենք . եթէ ըզմեզ ճանչենք . . . :

Դիցուք թէ ազգովին տունը պիտի շինենք . ամէնքս ալ կուզենք ճարտարագետ լինել, թէ խելքերնիս հասնի թէ չհասնի . — Ա՛յ, նա հրամայէ՛ հա ծառայիմ . նա չինի ուսթա՛ հա աշակէ՛րտ, Էս ալ ուսթայու թիւն կանեմ . կատէ, ու կ'վազէ պատի գըլուխը կ'կոյնէ, մէկնալ ատար խելքով եւ ասոր ոտքով թաւա տնոր քով, միւսներ թէ՛ Ես ալ, Ես ալ, Ես ալ . . . վերջապէս խելքով պատի վրայ լիցուաւ, վարէն ալ աշխատող չմնաց, գործն անկատար՝ տունն անշէն մնաց :

Եթէ մէկը լաւ ճայն ունի եւ իր պաշտօնէն՝ կտրի երգել, ով որ ասոր ճայն լսէ ինքնալ կ'վազէ քով եւ ինքնալ կ'սկսի ճայն ճայնի կցել, բայց եղբայր, մեր ճայն անյարմար է . նա թող երգէ, մենք ալ միտք ունինք խորհնք, գործ ունինք գործենք :

Կարծես այսպէս անելով՝ միտքիւն կը համարին . եւ այսու զրեղ կուզեն այն սեպհական՝ բայց անտեղի վճիռը մեր ազգին, « թէ Հայք ոչ միտքանին » :

Այս ազգային կամ Հայրենեաց օգտին ծառայելու գործը լինի, պարտաւորութիւն ունինք առ հասարակ՝ բայց ըստ կարեաց աշխատիլ . երբ ազգային բարիքը կամ պարծանք լինի բաժնել, իրաւունք ունինք դարձեալ առ հասարակ՝ բայց ըստ արժանեաց առնել :

() Ինչպիսի համար, եթէ պատուաւոր մէկը ի մեր տուն ի պատիւ կուգնէ, ոչ ապաքէն մէկերնիս հաց պիտի եփենք, մէկերնիս խորտիկ պատրաստենք, մէկս մատակարար

րենք, մէկս աւել տոնենք, մէկս զհիւր ընդունենք պատուելք, մէկս բազմակից լինինք, վերջապէս ամէն մէկս մեր պարտիքն ու արժանիքը գործենք : Իսկ երբ ընդհանուր ազգը ի պատիւ իսեղան հրաւիրու լինք, այդ հաւատարմ պիտի ուտենք նոյն սեղանէն մի եւ նոյն խորտիկէն, բայց ամէնքս ալ վազենք վերի ամօտը նստենք . — Այդպէս եղեր է որ այն ամօտ փշրուէր բազմութեան ոտքի տակը, կամ բարձուէր սեղանի գըլխէն . . . :

Այսպէս ի՞նչ անենք տեսեմք անձանց, որոնք դեռ գործի չ'սկսած՝ վարձքը կտակարկեն, դեռ ստապարէզ չ'ելած՝ միջանակ կ'աշահանին, դեռ արդիւնքը չ'վատկամ՝ արտիկամ հատար, ցու մն կուզեն . — Ազգն ի՞նչի ի՞նչ պիտի տայ, շատ անգամ խօսած են ումանք . իր եւ վարձապետութիւն անեմ . — Ազգն սպերախտ է, ինչո՞ւ համար սշխատիմ . խոտապարանց է ազգը, իւր բարեբարները կարհամարհէ, իւր սրբազան հարց պատիւը չ'իճանաչեր, իւր իշխանաւորները կանարդէ . այսչափ ատրուտ կարգաւոր եմ ի՞նչ պատիւ կամ շահ ունեցիրեմ ազգէն . այսչափ ատրի իշխանաւոր եմ . ինչ օգուտ կամ յարգը ունեցայ ազգէն, եւ եւն ասելով, պաշտուիլ եւ պաշարել կուզեն ամբողջ ազգը : Առանց իրեն պարտքերը հանկուտ, առանց իւր վատտակը ցոյց տալու այսպէս կ'յոխորտայ այն անձը, որ բոլորովին անպիտան, ծոյլ, միայն ուտող ու պատող, եւ իր գլխին ու փորին հանդիսաւ հոգացող հոգիմ է : Ամօթով կ'գրենք ասոնք, եւ ցաւելով կասենք որ՝ ազգի բարիք ու պատիւ այսօրեւհայ օտքի ներքեւ կ'ձմիլ : Որքա եթէ հանդիպին այնպիսումը՝ որ իւր պարտքով ու կարգով կաշխատի ազգին կամ Հայրենեաց համար, կ'սկսին թէ հնարէ, հազար ու մէկ օրինակով համոզել, որ ետ մնայ իւր անայն աշխատութիւնէն :

Կամ թէ ոչ՝ վիհանձն հոգիմ լինի այդ տաւքինին, կ'սկսին նորա ընթացքը կասեցնելու կամ կործանելու տքնիլ վատ խորամանկութեամբ, որ կարծես պարապօրդ անձանց սեպհական հեղուակութիւն է :

Եւ հա թէ ի՞նչի՞ ազգի կառքը յառաջ չ'երթար :

Կը տեսնաւ ուրիշ մէկնալ, որ բարձր տմ

Օսնազան տեղեկութիւնք

Տարօնոյ առաջնորդական փութանորդ Մ. Գրիգորիս վարդապետը այս օրերն ծանուցացիր կ'հանէ Ս. Կարապետի վանուց թէմերը որ տուանց վկայականի քահանայ կամ ժողովարար չը պատի ժողովրդեան մէջ սղորութիւն մտաւալու. վանդի ժողովուրդ իր վերջին շունչը հասած է աղքատ եւ առաւելեալ. ու այդպիսիքալ յաճախ եւ անշարժ կ'երկուի, ոմանք ալ խաբեքայ հողւով, կ'ծանրանան խղճալեաց վրայ :

Պատուիրուած է նոսիւ Մ. Գրիգորիս կաց, որ պատահած ժամանակ արգիլեն. կամ ի Ս. Արտապետը զրկեն : Ահա թող ամէնքն ալ լսեն :

Ս. Ազրէրիկ վանքը որ Մուշէն 12 ժամու չափ հեռու է եւ խաթ գաւառի մէջ էրնայ ի Քիւրտիստան. անցեալ օրեր զիր հասաւ ի Ս. Կ վանքս, որով կ'յայտնեն իրենց ուրախութիւնը թէ քնչովէս անդորր եւ ապահով վիճակի հասած է այն վանքը եւ իւր թէմերն շնչել վաւ. Իսմայիլ պէյին, որ մինչեւ ցայսօր բարբարոս քրդերու ձեռաց բռնաբարութեան եւ հարստահարութեան տակ կ'գտնուէին :

Այս աւետաւոր եւ ցնծառիթ լուրը բերկրեցոյց ամէն ազգայինքս. եւ բոլոր միաբանութիւն սուրբ Աւետիս իհրի ուրախանալով յառուկ պարտք համարեցաւ գոհութիւնք եւ օրհնաբանութիւնք մատուցանել առ Աստուած վեհափառ Կայսեր Սելիմի Ապտիւլ Ազիզին եւ իւր պալատականաց նաեւ վաւ. Իսմայիլ պէյի համար :

Ազգիս օշադրութեան եւ կարեկցութեան արժանի կետմի ալ կար Ս. Ազրէրիկայ գրերու մէջ, զայն ճշտութեամբ առնելով կ'ընէմք այս տեղ : Լուելով առ այժմ ինչ որ հարկն է անոր մասին խօսիլ :

« Բանի տարի է ի վեր մեր վանքը, Ս. Ազրէրիկ, այսպէս ողորմելի կերպիւ բրդեւրու ձեռքով սեւեռած է. բայց առաւել եւս այս Սուրախս անուամբ վարդապետաց, երբեմն էր Տիգրանակերտցի Սկրտիչ վարդապետ, երբեմն Ղազար վարդապետ Կեսարացի. եւ այժմ է Ս. Կաննոսի վանուց Սարտիրոս վարդապետը . . . » :

Մասիս պատուական լրագիրը իւր 396 թուով, Ազգային նոր Պատրիարքի ընտրու-

թեան խնդիրը եւ Պատրիարքոսի արժանաւորութիւնները գիշերցիկ նախատեսութեամբ կ'գրէ. եւ իբրեւ ազգի բարեաց մօտենակմը կ'կանչէ « Ս'վէ այս ամեշտհարկաւոր յատկութիւնները կամ կատարելութիւնները իր վրայ միացնող բարձրատիճօն եկեղեցականը » : Կը դառնայ ինքն իրեն կ'ապահուի, կ'գոհարանայ, ապագա աւանդէն մէկ երկու նամակներով տըխուր արձագանքներ կ'ընդունի եւ տխրութեամբ կ'հրատարակէ « Գանդատ եւ բողոք թուգաթու Յակօբ սրբազանի վրայ, « Գանդատ եւ բողոք Կարնոյ Յարութիւն սրբազանի վրայ » :

Այս վերջինի մասին Մրծուիկն ալ ձայնակից եղաւ Մասիսին, նաեւ քանիմ' կարճ տեղեկութիւններ ալ հրատարակելով վանայ Ս. Իգնատիոսի մասին :

— Վանեցիք կորդալով Մրծուիկի մէջ Ս. Իգնատիոսի վրայ թէ գրուածք թէ հրատարակածը պակաս պակաս. մեզադրեր են զմեզ, որոնցմէ մէկը նամակաւ կ'յայտնէ եւ կ'թախանձէ որ գտնէ Իգնատիոս Արաղանին մուրհակաւ ձեռնադրութիւն անելի ալ հրատարակեք, մեկալոնք թող մնան : Բայց մենք կ'հրաժարինք. վասնզի Մրծուիկի թերթիկն, լեջերը նեղ են, վասնզի Մրծո իկիս կանանց աչեւը կ'անիծեն :

Կարինէն երկու լուր

Մէկն է ուրախ մէկն է տխուր :

Ս. — Կարնոյ ազգային Առաւանգաւորաց վարժարանի ուսուցիչ եւ դաստիարակ Մ. Տ. Սիւսանն Տ. Գրիգոր սղգաւէր քահանայն վեհափառ Ստեփան Ս. Կաթուղիկոսէն պատուական խաչ մի ընդունած է հանդերձ օրհնալիր եւ քաջալիր կոնդակաւ. ի պարգեւ եւ ի վարձ իւր դովելի վարուց եւ ազգասէր սուրբ վաստակոյ : Աւան եմք :

Բ. — Կարնոյ Արծնեան վարժարան նեղ եւ հիւսնող լինելուն համար, Լուսաւորչական այ մանկտիներէն կ'երթան բողոքականաց եւ հռովմէականաց դպրոցները. մանաւանդ օրորպները որք հռովմէական մայրապետաց քով կաշակերտին. . . Տաւ :

Աստուած իմ. միթեարի զմեզ :

Խնդիր Տարօնոյ Մրծուիկին
Գ. Առաւանձտեանց, Նեա Ս. Մրծուոյն
Ի ՏՊԱՐԵՆԻ Վ. ԵՐԾՈՒՅՆ :